

duizenden en nog eens duizenden te dooden, veel gemakkelijker dan de musschen. Maar wie weet, hoe het ons spoedig bitter zou berouwen. Met beperking van de gelegenheid tot nestelen zou men misschien verder kunnen komen. Bouwkundigen zouden spreekwenvrije en ook musschenvrije daken kunnen construeeren, ook als compensatie voor de zwaluwlooze huizen, die er tegenwoordig zoo veel bestaan. Ook kan door 't verstoren van de eerste nesten bereikt worden, dat de broedsels wat later uitvliegen, maar 't is zeer de vraag, of ook dat de moeite zou loonen. Een beperking van 't aantal spreeuwen zou zodoende wel worden verkregen, want van een tweede broedsel zou dan geen sprake zijn, maar die beperking is voor andere belangen weer in 't geheel niet wenschelijk.

We staan hier voor zeer interessante vraagstukken. Ik ben zeer benieuwd naar wat er in die Engelsche graafschappen zal gebeuren en nog meer naar 't geen onze lezers in deze zaak pro en contra te berde zullen brengen. Maar over de spreeuw als bewonderenswaardig mede-schepsel zullen we het niet hebben.

JAC. P. THIJSE.

WANDELINGEN LANGS DE MOEZEL EN IN DE NEVENDALEN.

VOOR liefhebbers van de natuur, en die niet het drukke mondaine buitenleven zoeken, is het Moezeldal en nevendalen een bron van genot. Ook voor hen, die een speciale studie van in 't wild groeiende planten maken, is hier ontzaglijk veel te genieten.

Jaarlijks zoek ik mij een hoekje uit, waar ik ver van 't dagelijksch gedoe, ook eens uit de dagelijksche bezigheden kan zijn.

Gaan velen hunne vakantie doorbrengen in druk bezochte badplaatsen met het daarbij passende: gekunstelde en opgesierde natuur, met schitterende parken en buitens, met al de onnatuur en nagmaakte natuur der mode, voor hen, die er dagelijks in verkeer, is de ongekunstelde natuur weer eens een verademing, doch ook een leerschool.

Het toeval, mag ik wel zeggen, bracht mij in Brodenbach, een 45 min. sporens van Coblenz, tegenover de halte Loef aan de lijn Coblenz—Trier. Het is hier het wijnland, waar de heerlijke Moezelwijn gewonnen wordt. De wijngaarden liggen tegen zuidelijke hellingen der bergen, die tot het middelgebergte behooren en meestal uit leigesteente of grauwacke bestaan, wier klei- en leemachtige verweeringsproducten een vruchtbaren bodem opleveren, doch blijkbaar bijzonder geschikt voor druiven en bosch. Langs de beken en hier en daar op de hellingen vindt men schaars wat weilanden, die voor liefhebbers van veldbloemen een dorado zijn; echte Blumenwiesen, waarmede sommige lieden dwepen, doch ik beklag de koeien, die er zich mede moeten voeden, en als verwende Hollander is 't maar

WANDELINGEN LANGS DE MOEZEL EN IN DE NEVENDALEN. 319

't best, niet al te hooge eischen aan melk te stellen; want die men hier te drinken krijgt of bij thee(?) en koffie(?) wordt opgediend, zou op de Amsterdamsche melkmarkt door de inspecteurs der volksgezondheid als al te veel (Mosel) bevattende worden afgekeurd.

Doch men gaat ook niet naar de Moezel om melk te drinken; dan doet men beter thuis te blijven. Doch men reist er heen om de prachtige natuur, en die is er ruimschoots te vinden, en lekkere wijn niet minder.

Zijn de zonnige berghellingen grootendeels door wijngaarden (fig. 1) in beslag genomen, de bovengedeelten, en de minder gunstige gedeelten zijn door de bosschen bezet, die dikwijls tot diep in de dalen afgaan (fig. 2). Hoog op de hoogvlakten zijn bouwlanden, waar gerst, haver, tarwe, rogge, aardappelen enz. geteeld worden en ook hier en daar graslanden voor hooiwinning en vruchtboomen op de velden en langs de hoofdwegen.

De boschbouw is blijkbaar geheel ingericht naar de behoefte van de hoofdcultuur, den wijnbouw, want 't bestaat over 't algemeen uit Niederwald, slechts hier en daar Mittelwald.

Zuiver Hochwald zag ik in de omgeving v. Br. niet; wel op andere plaatsen. Doch hoe geheel anders zijn die bosschen dan bij ons. Wordt in ons land het bosch of het akkermaalshout angstvallig in een bepaalde soort gehouden, — al naar de streek of eiken, of berken, of esschen, eschdoorn, els, en voor opgaande bosschen, eiken, beuken, spar en den — hier vindt men de grootst mogelijke verscheidenheid dooreen. Ik vond hier de navolgende boomsoorten gemengd.

Quercus sessiliflora en *Q. pedunculata* zeer veel, *Fagus sylvatica* niet overmatig, *Carpinus Betulus* en *Corylus avellana*.

Deze twee laatste overwegend als onderhout, doch ook veel hoogstammige *Alnus glutinosa* langs de beken, *Acer campestre* en *Acer pseudoplatanus* in groote

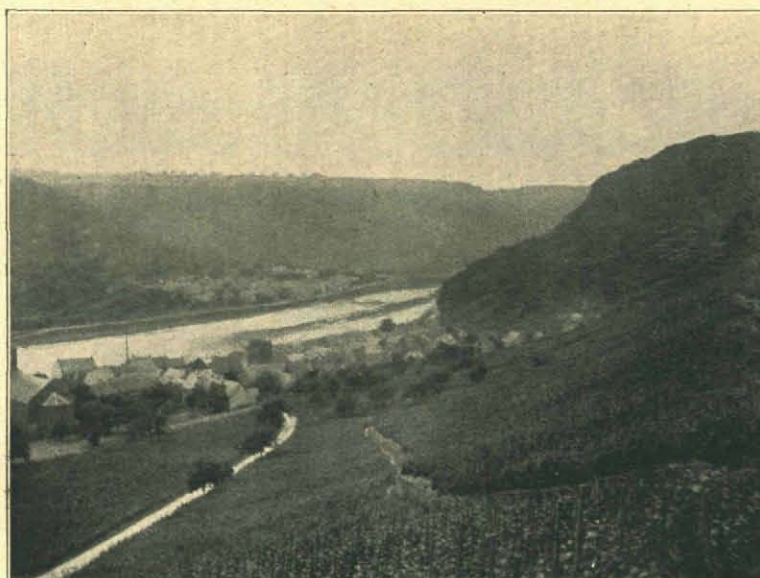

Photo LEON. A. SPRINGER.

Fig. 1. Wijngaarden. Gezicht op Alken. Cattenes in 't verschiet.
Het pad door de wijngaarden voert naar de ruïne van Burg Thurand.

hoeveelheid en wilde kers. Naast de *Ulmus campestris*, ook *Ulmus scabra* (*Ulm montana*), maar in plaats van onze lijsterbes (*Sorbus aucuparia*), die anders in Duitschland veel gekweekt wordt, doch die ik hier niet zag, vond ik overal *Sorbus Aria*, Mehlbeere der Duitschers. Doch niet minder vertegenwoordigd vond ik de in onze bosschen nooit voorkomende *Torminaria tormifolia* (*Sorbus torminaria*) die, wat bladvorm en bloem aangaat een tusschenvorm uit maakt tusschen *Sorbus aria* en *Crataegus oxyacantha*. Hier en daar tegen de kalere rotsen exemplaren van *Sambucus racemosa*.

De beide gewone *Crataegus* soorten *C. oxyacantha* en *C. monogyna* komen haast even sterk vertegenwoordigd voor. Op sommige plaatsen vond ik wat *Acer platanoïdes*, *Populus tremula*, *Fraxinus excelsior*, *Salix capraea* en langs de beken *Salix pentandra*, *alba*, *alba vitellina*, *purpurea*, *vininalis* en eenige bastaarden. *Betula* zeer weinig.

Aan de zonzijde van 't hout *Rosa canina* (echte met witte bloemen), *Rosa arvensis*, *Rosa villosa* en *Rosa pomifera*. Als bodembedekking, talrijke lage struik-gewassen en waaronder de gewone vlier *Sambucus nigra*, *Ribes alpinum*, *Evonymus europaeus*, *Viburnum lantana* en *V. opulus*, *Cornus sanguinea* en ook *Lonicera xylosteum*, doch betrekkelijk weinig *L. periclymenum* en *L. caprifolium* in 't geheel niet. Verder ook verspreid *Rhamnus Frangula*, *R. carthartica* en *Daphne mezereum*. Doch 't meest *Prunus spinosa*. Een paar malen vond ik daar *Acer monspessulanum* (*Acer triloba*) o. a. op den weg naar de Ruïne „Thurandt“ bij Aken en vlak bij Brodenbach ¹⁾. De *Clematis vitalba* was overal te vinden en vertegenwoordigt de lianen onder de europ. boom- of struik-gewassen.

Zware hoge boomen vindt men betrekkelijk weinig, doch de wandelingen, tusschen en onder het hoog opgegroeide hakhout geven dikwijls, verrassende uitzichten op de hoge dichtbegroeide bergen, die door hun dichtheid van begroeiing het aanzien hebben, van met zware bosschen bezet te zijn. Hier en daar is een meer of minder zware boom overgebleven, doch de boomen van 't *Hochwald* zijn niet zwaarder dan 0,50 à 0,60 M'. mid. Van de naaldboomen waren weinig bosschen te vinden. Zij vormden verre de minderheid, *Picea excelsa*, *Pinus sylvestris*, *Larix europaea* en *Juniperus communis*. De laag teelaarde is op vele plaatsen zeer dun, en meermalen komt op de voetpaden de naakte rotsgrond te voorschijn. Op open zonnige plaatsen ziet men dikwijls de kale rotsen van leisteel, waarop prachtige *Sedum* soorten te vinden zijn, w.o. *Sedum dasyphyllum* met hare wit-rose bloempjes, *Sedum glaucum*, met blauw-grijze blaadjes en enkele anderen, een enkele maal *Sedum acre*.

In de diepe schaduw prachtexemplaren van *Helleborus foetidus*, met hare teekenachtig gevormde bladen, aan den een halven meter hoogen stengel. Prachtige varens, in de dalen en andere vochtige plaatsen, waaronder de altijd prachtige *Lastrea filis Mas.* en *Scolopendrium officinalis* en in de rotspleten *Asplenium trichomanes*.

¹⁾ Coblenz is de noordelijkste plaats waar de eschdoorn in 't wild gevonden wordt.

WANDELINGEN LANGS DE MOEZEL EN IN DE NEVENDALEN. 321

De flora van de nevendalen langs de Moezel is geheel verschillend met die van 't Sauerland, dat ik in 1909—1910 bezocht.

Langs de wegen en in de weilanden, kan een plantenliefhebber heel wat naar zijn gading vinden.

Schitterend zijn de massa's *Chrysanthemums*, *Anthemis*, *Senecio's* en daarneven, talloze *Knautia's*, met hare roodlila bloemhoofdjes en de prachtige *Salvia pratense* met de donkerblauwe bloemen, die veel doen denken aan de gekweekte *Salvia patens*, het blauw is echter iets meer naar purpur loopend. Geheele plekken worden ingenomen door *Geranium pratense*. De *Digitalis*, die in Sauerland een der meest voorkomende bloemen was, zag ik hier hoogst zelden. Hetzelfde was 't geval met *Epilobium angustifolium*, die slechts spaarzaam voorkomt, terwijl ik van de *Senecio Fuchsi* slechts een enkele zag. 't Was nog wel wat vroeg voor bloeiende exemplaren, doch ook niet bloeiend zijn zij te herkennen.

Brodenbach was dan als pied-à-terre gekozen voor zijn wandelingen en biedt, daar hier en in de nabijheid vele nevendalen met bijbehorende beken zijn, als centrum een prachtige gelegenheid aan, om uitstapjes te maken. Brodenbach is een klein dorpje, ligt zelf niet aan de spoorlijn maar tegenover 't stationtje Löff (Loef) of zooals de Conducteur uitsprak—Leef. Het is er met een gierpont mede verbonden.

't Eigenaardigste is, terwijl Löff feitelijk aan den voet van 't Eifelgebergte ligt en Brodenbach aan de Hundsrücke. Het bosch achter en boven Brodenbach draagt de naam van Löff-Wald. Van het hôtél af heeft men een prachtig uitzicht op het lage gebergte, dat op de aan de zonzijde liggende hellingen bijna uitsluitend met wijngaarden bezet is. Daarboven is een hoog vlak, 250 M., dat van de Jahrsberg af (295 M.) achter Brodenbach geheel te overzien is en voornamelijk met bouwlanden is bezet. Moezelopwaarts wordt het uitzicht afgesloten door de Rothenberg en Süssberg. Op de eerste groeit de druif, die de Rothenbergerwein oplevert (Rother Ley).

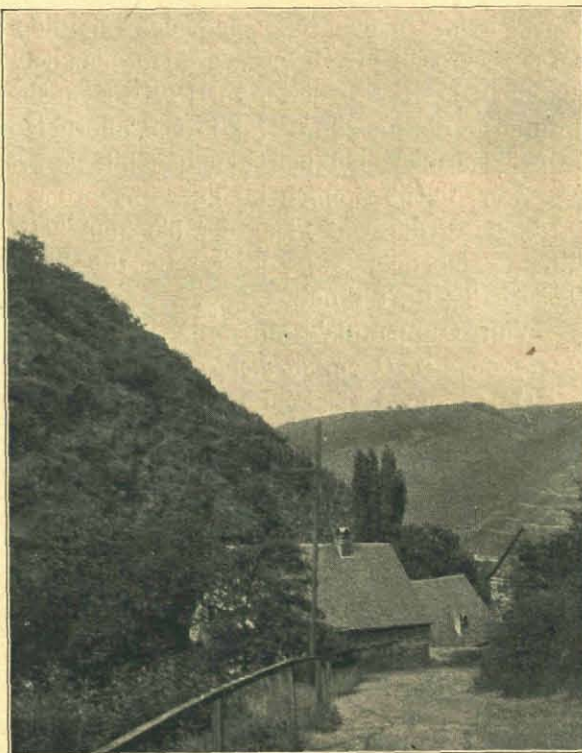

Photo LEON. A. SPRINGER.

Fig. 2. Mühlenthal boven Cattenes. In 't verschiep de wijnbergen en bosschen boven Alken. (Zie fig. 1).

Langs den Moezel-oever is er in den voorzomer veel voor plantenliefhebbers te zien en te vinden. Van allerlei nog bloeiende soorten noteerde ik. *Isatis tinctoria* waarvan de oude bloemstengels zich nog sierden met de afhangende klokvormige zwarte **hauwtjes**, die niet openspringen. Geheele velden aan *Allium schoenoprasum*, wier paarse, bolvormige bloemschermpjes deden denken aan *Armeria*'s. *Centauria scabiosa* en *C. nigra*, *Chrysanthemum segetum* met hare goud-gele bloemen en de *Chrysanthemum leucanthemum*; *Cichorium intibus* met hare helder-blauwe stervormige hoofdjes. *Campanula*'s in soorten, terwijl *Dipsacus sylvestris*, zoowel aan den rivieroever als op open plaatsen in de bosschen in ontelbare exemplaren voorkomen. In den rotsigen bodem zit diep geworteld de *Rumex scutatus* ¹⁾ met hare zeegroene breed speervormige blaadjes. Deze plant vindt men vooral veel tusschen de **voegen** der muurtjes, waarmede de hellingen der wijnbergen terrasvormig verdeeld zijn. Het is een allerliefste plant, wier sierlijke bloempluimen en eigenaardige bladkleuren u dadelijk aantrekken.

Zeer talrijk komen bij de wijngaarden voor de *Dianthus carthusianorum* en *D. deltoïdes*, die wat kleur der bloemen betreft, veel op elkander gelijken, alleen zijn de bloemen van de eerste tot kleine bloempakjes vereenigd, zooals bij *D. barbatus* in 't groot.

Van *Campanula*'s noteerde ik *C. rotundifolia*, *C. persicifolia*, *C. glomerata*, *C. rapunculoides*, *C. rapunculoïdes*, *C. trachelium*.

Op sommige plaatsen was de lucht vervuld door den geur van *Galium verum*, wier goudgele bloempluimen daarbij het oog bekoorden. Met haar groeit er natuurlijk ook *Gall. mollugo* en *Gall. aparine*.

De *Genista*-soorten waren zeer sterk vertegenwoordigd. Tegen de rots-hellingen groeiden in prachtexemplaren *Genista pilosa* en *Genista anglica*. Nergens vond ik zulke prachtige exemplaren van *Genista germanica*, terwijl *Genista tinctoria* in volle bloempracht kwam. Op enkele plaatsen vond ik *Genista sagittalis*, die hier bij sommige kweekers te bekomen is onder den verkeerden naam van *Genista olata*.

Dit eigenaardige gewas valt niet spoedig in 't oog, door zijn breed-gevleugelde takken, die bijna vlak op of tegen den grond gedrukt liggen, vermengd met riet, met gras en andere smalbladige gewassen, en zelfs de gele vlinderbloempjes trekken uw aandacht niet, omdat deze vorm zooveel voorkomt. Het toeval moet ze ook aanwijzen.

In onze schoolflora's staat, dat men *Genista tinctoria* vrij algemeen ook op onze heidevelden of bij bosschen van de Veluwe vindt. Ik vond ze er nooit, hoewel ik de plant als gekweekte plant bijzonder goed ken en veel op onze heidevelden en in onze bosschen van 't Gooi, Gelderland, Noordbrabant en Overijssel verkeer ²⁾. Kwamen zij in ons land zooveel voor, dan had ik ze toch

¹⁾ Heukels noemt deze: Spaansche zuring. Waarom? Wat de groentekweekers onder dien naam verstaan, is een geheel andere zuring.

²⁾ Ik vond *G. tinctoria* zeer veel in den Achterhoek tusschen Hummeloo en Doetinchem. (Th).

WANDELINGEN LANGS DE MOEZEL EN IN DE NEVENDALEN. 323

wel eens ontmoet. Die ik er van aan de Moezel vond, waren niet minder krachtig en bloemrijk dan de gekweekte.

De *Genista pilosa*, op onze heide een nietig laag struikje, is in den rotsachtigen bodem een bossige struik. Ik vond er van 0.50—0.75 M. hoogte groeiende tusschen de steenscheuren en op de heide.

De rotsen en wijngaardmuren zijn soms zacht rose gekleurd door de *Sedum dasyphyllum* terwijl de *S. reflexum*, *S. acre* hun goudgele bloempjes vertoonen. De *S. dasyphyllum* heeft veelal de overhand, dan komt de *S. reflexum*. De *Sedum album* vond ik slechts bij de ruïne van Thurandt.

Ontzaglijk veel wordt aangetroffen de *Malva Moschata* die met de *Geranium pratense* aan de beekkanten in de weiden dikwijls de hoofdtoon in de kleurenpracht heeft. *Geranium pyrenaicum* vond ik eveneens bij Thurandt tusschen de steenen der wijnbergmuren.

In de velden langs de rivier, maar ook tusschen steenen bij de steengroeven, vond ik talrijke *Verbascums*. Eerstens *Verbascum nigrum*, dan *V. lychnitis* met haar lichtgele bloempjes, die aan wijd vertakte pluimen zitten. Ook onze *V. Thapsis* komt er veel voor, doch meestal de meer pluimachtige soorten.

Hier en daar vond ik *Arabis arenosa* in bloei. Op het eerste gezicht doen zij denken aan laatontwikkelde *Cardamine pratense*.

Op mijn tocht van Loef naar St. Peterskreuz, vond ik bij een der talrijke bidkapelletjes, een grooten hoek Buxusstruiken verwilderd tusschen het hakhout. Dit is waarschijnlijk het gevolg van den toevalligen aanvoer van een vruchtdragend takje dat een of andere geloovige had medegebracht om het daarin aanwezige beeldgroepje te versieren, zooals hier veelal gebruikelijk is.

Wat ik veel in de bosschen ontmoette, dat was de *Vincetoxum officinalis* en een enkele maal vond ik er *Atropa belladonna* als prachtexemplaren.

Aan de kanten van 't bouwland en de wegen vond ik van *Melampyrum*

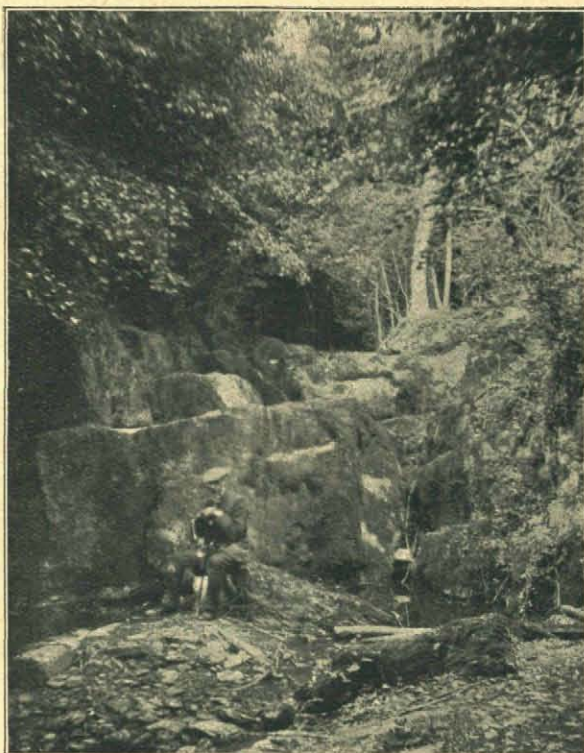

Photo LEON. A. SPRINGER.

Fig. 3. »Donnerloche« in het Brodenbachthal.

arvense niet alleen den algemeen bekenden vorm met purperen schutbladeren aan den top, maar ook de varieteit met witte schutbladeren. De bloemen van de eersten waren rood met hoog geel ¹⁾, van de anderen wit en geel. Het was de eerste maal dat ik de witte varieteit ontmoette.

Door de groote mate van grondverschil, de aanwezigheid van levend water, niet alleen in de rivier — maar elk dal heeft hier zijn beek — is de plantengroei er weelderig en vol afwisseling. De beken kunnen voor 't meerendeel als de vormers der dalen geacht worden. Een goed beschouwer kan reeds in sommige ondiepe uithollingen, die men overal in de bergen door het water gegrift ziet, toekomstige dalen zien. Het verweringsproces, de verbrokkeling van den steen, en het uitspoelen gaat steeds voort. Hebben verschillende geologische processen bergen doen ontstaan door opheffing en inzinking, de natuur is daartegenover steeds bezig de hoogste bergen weder te effenen. Al gaat het proces langzaam, gestadig aan geschiedt het toch. Door invloed van temperatuursverschillen verbreekt het hardste gesteente. IJs en water voeren de brokken naar beneden. Waar de temperatuur plantengroei mogelijk maakt, worden de planten de helpers om het sloopingswerk voort te zetten. Hunne fijne worteltjes werken op het gesteente in. Eerst de korstmossen dan de bladmossen, en steeds al hooger ontwikkelde kruiden, totdat de boomen met hunnen krachtigen wortel scheuren en spleten verwijden.

De tot slib verweerde gesteenten worden met grootere of kleinere stukken door regen tusschen de steenbrokken weggespoeld, naar de kleine stroompjes en beken gevoerd en door deze weer naar de rivieren, die het weer naar zee brengen of onze uiterwaarden er mede bemesten.

De hardere gesteenten bieden het langst weerstand, en zoo ziet men ook in het Moezeldal, dat de leigesteenten gemakkelijker verweeren dan het harde Grauwacke.

Prachtig kan soms het schiefer zich in zijn lagen voordoen. Ik zag hier breuken in de steengroeven, die met het leger van 't gesteente medeliepen, zoodat de oppervlakte nagenoeg vlak was.

In den schemeravond konden deze vlakken dan 't aanzien hebben van paarlmoer. Op andere plaatsen vond ik brokken van mikaschiefer, waarvan op de breuk het geheele leiblauwe vlak schitterde van mikastukjes.

De kleuren van 't gesteente, hoewel tot 't leigesteente behoorende, verschillen veel en loopen somtijds tot in 't roode en roestkleurige toe; het verschilt ook zeer in splijtbaarheid en hardheid. Langs den weg naar Mörshausen vond ik een gedeelte, waar de rots geheel van plantengroei ontbloot was, doch gedekt door een laag roodachtige klei, die, door de zon gedroogd, hard als een steen was en de rots een schilderachtig rose kleur gaf. De kleur liep van 't lichtrood over naar 't witte. Dit witte gedeelte bestond uit kwartszand, niet rondkorrelig, zooals het

¹⁾ Heukels zegt, rood en wit,

WANDELINGEN LANGS DE MOEZEL EN IN DE NEVENDALEN. 325

zand dat de beken en rivieren afvoeren, maar scherpkantig, dus niet door beweging in beek of rivierbedding afgeslepen. Het was maar in een bepaald gedeelte van 't gebergte, dat ik gedurende veertien dagen doorkruisd had, dat ik deze geologische formatie ontmoette, die door de eigenaardige opvallende kleur en het plaatselijke mijn aandacht trok.

Een wandeling met een Weingutsbesitzer door zijn wijngaarden deed mij veel omtrent den wijnbouw te weten komen, waarvan wij hier niets hooren, en waaraan onze cultuurmensen niets hebben. Het telen van wijndruiven in 't wijnland, en der tafeldruiven in 't westland, hebben slechts in enkele opzichten overeenkomst. Doch ik benijd de menschen niet, als ik ze daar tegen die steile hellingen in het heete zonneweder zie werken, zoowel vrouwen als mannen. 't Is er soms om gebraden te worden.

Ik heb een paar malen een steil pad door de wijnbergen moeten nemen, om een bepaald doel, langs den kortsten weg te bereiken, maar met onze warme Juni- of Julidagen, was 't een zwaar werk....maar loonend.

Men ziet de dingen van zoo'n geheel anderen kant dan dat men de gebaande rijwegen volgt.

Ik kan elk liefhebber der natuur aanraden de nevendalen van de Moezel te bezoeken, doch niet in 't laatst van Juli of Augustus, dan is 't moois er af en is als elders de flora sterk aan 't verminderen. Ik trof het nog goed, daar ik even na den langsten dag op reis ging.

Ik ondervond het ook verleden jaar, toen ik een reisje naar Portugal's strand en middengebergte maakte en gebonden door den officieelen schoolvacantie-tijd, aldaar te laat kwam, om veel van de bloeiende flora te kunnen genieten. Toch heb ik ook in dit wonderschoone land heerlijk genoten van wat daar op 't gebied van 't plantenrijk en vooral van 't subtropische plantenrijk te zien was.

Tusschen Brodenbach aan de Moezel en Boppard aan den Rijn heeft men een paar stukken woeste natuur weten te behouden, dat eerst recht natuurmonumenten zijn. Men komt er van Brodenbach 't gemakkelijkst langs de Ehrenbach door de Ehrenburgerthal langs den voet van den berg, waarop de ruïne van 't kasteel Ehrenburg staat. Het is een woeste bergkloof en waar men slechts een zeer smal pad heeft, om er langs te komen. Het heet „*der Klamm*“, wat *vernaauwing* beteekent en waar het dal dan ook door een nauwe „*Schlucht*“ loopt. Het mooiste gedeelte is $\pm$ 20 à 25 minuten gaans lang.

Een ander, niet zoo groot, doch toch ook mooi stuk woeste natuur is „*der Donnerloch*“, een wilde rotsholte, waardoor de *Brodenbach* loopt en daar een waterval vormt. Als de beken gezwollen zijn, bruist hier het water door en over de rotsen in het sombere dicht begroeide bosch, waar men gelukkig de hand afhoudt. Het is natuur, echte natuur en geen verwaarloosd menschenwerk. In de heete dagen van begin Juli was het er koel, zelfs kil (fig. 3).

Gelukkig komen er niet veel Engelschen, want dan moest het comfortabler

gemaakt worden. Nu laat men alles zooals 't is, zelfs de doode boomen, die omvielen en de doode takken, die door de wateren van de bruisende beek aanspoelden, laat men liggen.

Wie een indruk van een Oerwoud-tafreel wil krijgen, ga dit bezoeken. 't Kost niets, en niet zooals op Wight, om de Shanklin Shine te zien.

Om de Klamm van Boppard a/d Rijn te bereiken, ga men gemakshalve met de bergspoor tot aan 't station Buchholz, vanwaar een voetpad langs de beek u vanzelf door het dal en de Klamm naar Brodenbach brengt.

LEON. A. SPRINGER.

NOORD-LIMBURG TEN OOSTEN VAN DE MAAS.

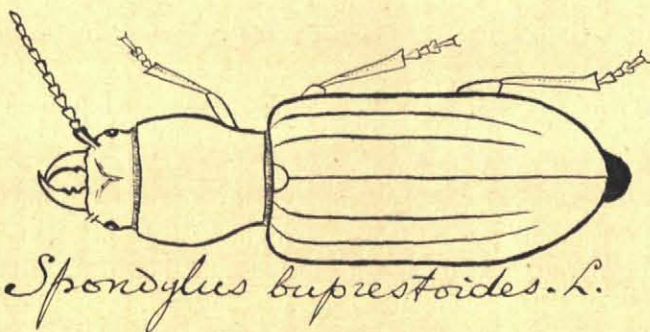
(Vervolg van blz. 210).

Op een mooien Julidag slaan we in Well den weg in die langs de Maas naar de Wellerlooy voert. Als we een vijftig Meter gewandeld hebben, moet ik mijn tochtgenooten even opmerken dat hier verleden jaar het vliegend hert (ab. capreolus) werd gevangen, hetwelk in mijn verzameling, ik kan moeilijk zeggen, prijkt, want de vinder had de »kikvorsch«, zooals hij zeide, tot speelkameraad gegeven aan zijn hond. En daarbij had de eerste een stuk achterpoot ingeboet. Mijn tweede vondst van een vliegend hert (weer ab. capreolus) was echter nog tragischer. In Juli van dit jaar over den Rijksweg even voorbij den Plasmolen fietsende, zag ik een mannetje van het vliegend hert op den weg. Het betaste met sprieten en kaken zijn door een auto vermorzelde wederhelft. Zijn verdere heimwee heb ik toen maar in een cyaanfleschje verholpen.

Maar laten we verder wandelen en probeeren of we het breukkruid, dat hier moet voorkomen, kunnen vinden. Vandaag zijn we hierin ook al niet gelukkig, wel riempjes (*Corrigiola littoralis*) staan er in massa's tusschen de steenen van den Maasoever.

Het bouwland links is weer vol onkruid, de heggen rechts vol bryonia en clematis. Dit korenveld staat vol parelzaad (*Lithospermum arvense*), iets verderop staat bijna uitsluitend het akkerviltkruid (*Filago arvense*). Dit is hier niet zeldzaam en ook in Ayen, Blitterswijk en Meerlo vond ik het tamelijk algemeen.

Spondylus buprestoides L.

Het meeste kleur aan de wegen geven hier de prachtig blauwe Cichorei-bloemen met hun onooglijke bladeren en stengels en de rozeroode vlinderbloemen van de *Ononis spinosa* (stalkruid).

Eigenaardig, dat ofschoon deszelfs wortel nu eens werkelijk geneeskrachtig is, deze zoover

ik weet nergens tot de huismiddelen behoort. Rechts zien we Maas in een bijna rechthoekige bocht ombuigen naar Blitterswijk. Hier is voor jaren een groote trapgans geschoten, die